

GÖTEBORGSKA LOKALPOLITIKER HAR SVÅRT ATT VINNA VÄLJARNAS UPPSKATTNING

SÖREN HOLMBERG

Sammanfattning

Den sociala inlärningsteorins förutsägelse att långvarig exponering leder till ökad kännedom gäller även för göteborgska lokalpolitiker. Under perioden 1994–2019 ses vi hur kännedomen om ledande kommunpolitiker ökar bland allmänheten, speciellt bland de egna partiernas väljare. Populariteten däremot ökar inte över tid, tvärtom minskar den något bland samtliga svarspersoner, ledande Göteborgspolitiker blir mer kända över tid samtidigt som de blir mindre uppskattade vart efter de år efter år verkar som förtroendevalda. Nuvarande uppsättning ledande lokalpolitiker i Göteborg är de genomsnittligt sett minst populära som någonsin mätts året efter ett val i SOM-undersökningarna. Inget roligt resultat för politiken i Göteborg.

Mycken tidigare forskning – ofta baserad på data från SOM-undersökningar – har visat att svenska lokal- och regionpolitiker är förhållandevis okända för väljarna, och därtill inte särskilt populära (Holmberg, 2017). Otack är lokalpolitikens lön för mödan att tjäna folket och representera väljare och parti. En möjlig förklaring är att de gör ett dåligt jobb. En annan att kommunväljare är överdrivet negativa och orealistiskt krävande. Men oavsett vilket, visar hittillsvarande studier mycket entydigt på svaga popularitetssiffror för de allra flesta lokalpolitiker och därtill som en extra börda – uppskattningen tenderar *inte* att öka vart efter de kämpar på år efter år. De allra flesta lokalpolitiker startar sin karriär med låga uppskattningssiffror och avslutar ofta karriären med samma eller kanske sämre popularitet. Det är tufft att vara lokalpolitiker.

I det följande kapitlet skall vi se om dessa dystra sanningar fortfarande gäller. Nya resultat från SOM-institutets mätningar i Göteborg gör det möjligt att testa göteborgska lokalpolitikernas kännedom och popularitet under hela tjugofem år – under perioden 1994–2019. Fyrtio ledande Göteborgspolitiker har ingått i SOM-institutets studier under dessa år. Bland dem har fjorton varit med i fem eller fler undersökningar, vilket gör det möjligt att studera hur deras kännedom och uppskattning har förändrats över tid.

Den teoretiska inramningen hämtas från den sociala inlärningsteorin (SIL), som specificerar att exponering för olika företeelser leder till ökad kännedom över tid. Det gäller speciellt om exponeringen är varaktig och intensiv. Ju längre och ju mer fokuserad exponering desto större inverkan på kännedomen (Bandura, 1977). I

vår studie betyder det att vi förväntar oss att de göteborgska lokalpolitikerna blir mer välkända ju längre de sitter kvar som förtroendevalda. Hypotesen är att lång och trogen tjänst belönas med ökad kännedom.

Den sociala inlärningsteorin gäller exponeringseffekter på kännedom. Den är inte självklart appliceringsbar på uppskattning, även om den har använts för att exempelvis förklara politiskt förtroende (Campbell, 1979). Kärlek behöver inte växa med tiden. Den kan öka men likväl avsväna. SIL-teorin är därför tyst om effekter av exponering när det gäller popularitet. Dock, normativt sett kan man tycka det vore önskvärt att demokratiskt valda politikernas uppskattning tilltog vart efter de verkade som folkvalda. Att politiker som blir återvalda gång efter gång blir mindre uppskattade över tid är knappast funktionellt i en representativ demokrati. Politiker som tappar i uppskattning bör inte bli omvalda, förnyat förtroende skall istället ges till politiker som gör ett jobb som uppskattas, helst i ökande utsträckning. Denna normativa förhoppning gäller speciellt inom partier och bland det egna partiets väljare. Det är något skevt i ett parti om representanter som hela tiden förlorar i uppskattning bland de egna väljarna trots det blir åternominerad och omvald val efter val.

En normativt önskad hypotes är alltså att valda politiker blir mer populära ju längre de tjänstgör. Speciellt bör det gälla på hemmaplan, bland det egna partiets väljare. De två hypoteserna kommer nu att prövas – den faktiska om ökad kännedom och den normativa om ökad uppskattning. Testningarna kommer att göras på ett urval ledande lokala Göteborgspolitikerna verksamma under åren 1994–2019. Jämförbara resultat finns från motsvarande provningar bland ledande regionpolitiker i Västra Götaland 1998–2015 respektive i Skåne 2004–2015 (Holmberg, 2016, 2017).

Undersökningsmetoden har varit densamma i samtliga provningar. Ett antal ledande lokal/regionpolitiker har valts ut – oftast en per parti – och presenteras för svarspersonerna i SOM-undersökningarna. De utvalda politikerna har sedan introducerats med enbart för- och efternamn och utan partibeteckning. De svarande får därefter uppge om de känner till de aktuella politikerna, och – för dem de säger sig känna till – ange i vad mån de ogillar eller gillar dem. Svarsskalan har elva skalsteg från -5 (ogillar) till +5 (gillar). I resultatredovisningen har vi multiplicerat utfallen med tio för att förenkla läsningen. Den så mer lättförståeliga popularitetsskalan kan variera mellan -50 (max ogillande) till +50 (max gillande).

Inte så kända, inte så populära

Svenska folket är inte obekanta med sina politiska ledare – på nationell nivå. Hövdingarna i Stockholm är välkända. Partiledare har mycket höga kännedomssiffror, oftast över 90 procent om de inte är nyvalda. Tunga statsråd som utrikes- och finansministrar brukar också vara mycket kända (Oscarsson & Holmberg, 2016). Men därutöver blir det snabbt mer magert med kännedom. Riksdagsledamöter

har över tid blivit allt mindre kända för väljarna. Kännedomssiffrorna är idag nere på under 30 procent. Bland i huvudsak okända politiker återfinns också regionala och lokala förtroendevalda.

De många politikernas anonymitet behöver inte vara något bekymmer. Svensk demokrati är baserad på politiska partier, inte på enskilda valda företrädare. Okända politiker är därför inget avgörande problem. Det centrala är att de många väljarna är bekanta med partierna och deras politik. Dock, det är naturligtvis ingen nackdel om även partiernas företrädare – de enskilda politikerna – är kända för en större allmänhet.

Resultaten i tabell 1 demonstrerar tydligt sanningen om de föga kända lokalpolitikerna. Redovisningen gäller hur kända ledande göteborgska lokalpolitiker varit under perioden 1994–2019. I senaste mätningen 2019 uppvisar ingen Göteborgs-politiker en kännedom över 50 procent. Toppar gör Helene Odenjung (L) med 45 procent, följd av Martin Wannholt (D) med 40 procent. På kännedomsbotten med 19 procent återfinns Elisabeth Lann (KD), men också Socialdemokraternas nye ledare Jonas Attenius (24 procent). Göteborgs nyvalde ledare som ordförande för Kommunstyrelsen Axel Josefsson (M) är också remarkabelt okänd så här i början (31 procent).

Den genomsnittliga kännedomen för Göteborgspolitikerna 2019 är 31 procent – en historiskt låg siffra. Ett år efter valet 1994 var motsvarande resultat 44 procent. Men ett bottenrekord är 2019 inte. I SOM-undersökningen 2007 var den genomsnittliga kännedomen ännu lägre, 28 procent. Kännedomen 2019 är ”endast” den näst sämsta.

I Göteborg har det bara funnits en lokalpolitiker med kännedom nästan som partiledarna i Stockholm. Det var Göran Johansson (S), Kommunstyrelsens ordförande åren 1988–1991 samt 1994–2009. Han kunde flera gånger uppvisa kännedomssiffror på över 80 procent. Två andra kommunledare har också haft höga kännedomsresultat. Det gäller Annelie Hulthén (S) och Johnny Magnusson (M), båda med 69 procent som bäst. Ann-Sofie Hermansson (S) nådde som mest en kännedom på 57 procent, medan Axel Josefsson (M) enbart får 31 procent kännedom i sin premiärmätning.

En inte helt otänkbar förväntan är att förhållandevis okända politiker skulle kunna vara populära bland de som anger att de känner till dem. Men så är det inte. Göteborgska lokalpolitiker är inte särskilt populära ens bland de göteborgare som anger att de känner till dem (se tabell 2). I SOM-undersökningen 2019 är Helene Odenjung mest uppskattad med resultatet +3 på en skala mellan -50 (ogillad) till +50 (gillad). Det är långt ifrån Göran Johanssons rekord på +24 från 1995. Endast en annan Göteborgspolitikern lyckas uppnå pluspopularitet 2019. Det är Jonas Attenius med blygsamma +1. Övriga noteras alla för negativa uppskattningssiffror, inklusive nye ordförande i Kommunstyrelsen Axel Josefsson som startar sin ledarkarriär med popularitetsresultatet -2.

Tabell 1 Kännedom om ledande politiker i Göteborg, 1994–2019 (procent)

Politiker (parti)	Andel bland samtliga																								
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014	2016	2017	2018	2019	
Göran Johansson (S)	79	82	81	75	85	75	75	80	74	75	72	76	83	77	81	74	-	-	-	-	-	-	-	-	
Annelie Hulthén (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	52	60	63	66	69	69	-	-	-	-
Johnny Magnusson (M)	69	66	61	56	63	56	56	56	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
David Lega (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	57	59	65	56	57	59	-	
Ann-Sofie Hermansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45	53	-	-	-	-	-	-	-	47	51	57	-	
Frank Andersson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45	53	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Jan Hallberg (M)	-	-	-	-	-	32	34	38	37	36	40	47	46	49	47	52	-	-	-	-	-	-	-	-	
Margita Björklund (L)	44	50	44	43	48	44	47	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rune Zachrisson (L)	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Jonas Ransgård (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	43	49	44	46	49	-	-	
Martin Wannholt (D)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	39	38	49	45	
Kia Andreasson (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	14	12	21	24	24	26	27	35	36	48	47	-	-	-	-	-	
Theo Papaioannou (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	38	47	39	-	-	-	-	
Helene Odenjung (L)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	25	30	30	29	33	34	41	45	41	42	43	40	-	
Claes Roxbergh (MP)	42	43	33	28	38	33	36	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kerstin Svensson (S)	32	39	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Jörgen Fogelklou (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	39	37	
Mats Pihlem (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	27	37	-	-	-	-	-	
Ulf Kamne (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	31	37	-	-	
Anna Johansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Daniel Bernmar (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	27	34	35	-	
Karin Pleijel (MP)	-	-	-	-	-	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34	-	
Axel Josefsson (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	-	
Roger Andreasson (V)	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vivi-Ann Nilsson (S)	-	-	-	22	28	-	-	-	28	24	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Jan-Ake Ryberg (V)	-	26	18	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Claes Westberg (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	26	-	
Emmyly Bönfors (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	24	25	-	
Ture Jacobsson (KD)	22	24	18	16	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Eva Selin (C)	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Jonas Attenius (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	-	
Stina Svensson (FI)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	18	22	23	-	
Mikael Jansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	23	20	-	-	-	-	-	-	
Eva Olofsson (V)	-	-	-	20	15	17	21	19	16	18	20	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Alvar Persson (C)	-	22	17	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Arne Steen (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	21	-	-	-	-	-	-	
Solveig Lindström (S)	-	-	-	-	21	21	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lars Hansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	19	-	-	
Erik Lithander (L)	-	-	-	-	-	-	-	20	16	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Carina Liljesand (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	12	10	16	18	15	17	18	20	-	-	-	-	-	-	-	-	
Elisabeth Lann (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	-	
Ann-Marie Johansson (C)	-	-	-	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Marie Lindén (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	15	16	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Anders Flanking (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lars Eklund (KD)	-	-	-	12	14	14	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Mats Brännström (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	

Kommentar: Frågan lyder 'Var skulle du personligen vilja placera några kommunala politiker i Göteborg på nedanstående skala?'. Resultaten visar andelen göteborgska svarspersoner som kryssat för någon grad av sympati på en ogillar-gillarskala mellan -5 och +5 men *inte* de som kryssat för 'personen är okänd för mig'. Procentbasen är definierad som samtliga personer som besvarat enkäterna. Ett "-" anger att politikerna i fråga inte ingick i det årets studie medan "*" anger att antalet svarspersoner är mycket begränsat. Partisympatierna har mätts med hjälp av en fråga om bästa parti alternativt en fråga om bästa parti i rikspolitiken; bästa parti i Göteborg 2016–2019.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 1994–2015 och SOM-undersökningen i Göteborg 2016–2019.

Tabell 1 forts. Kännedom om ledande politiker i Göteborg, 1994–2019 (procent)

Politiker (parti)	Andel bland egna partiets sympatisörer																							
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014	2016	2017	2018	2019
Göran Johansson (S)	83	84	85	83	83	76	76	79	75	79	80	76	80	77	81	73	-	-	-	-	-	-	-	-
Annelie Hulthén (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	53	61	62	61	63	64	-	-	-	-
Johnny Magnusson (M)	78	74	68	66	71	65	67	64	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
David Lega (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	67	87	76	75	78	70	-
Ann-Sofie Hermansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	52	52	55
Frank Andersson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	60	52	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan Hallberg (M)	-	-	-	-	-	37	42	48	56	55	45	58	52	61	56	62	-	-	-	-	-	-	-	-
Margita Björklund (L)	52	54	52	54	56	57	69	61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rune Zachrisson (L)	64	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jonas Ransgård (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35	50	64	49	53	50	-	-
Martin Wannholt (D)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	76	85
Kia Andreasson (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	13	13	21	29	22	23	18	41	38	39	55	-	-	-	-	-
Theo Papaioannou (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	-	-	-	-	-	-
Helene Odenjung (L)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	31	40	46	36	47	45	53	63	69	67	52	64
Claes Roxbergh (MP)	30	39	27	27	45	35	42	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kerstin Svensson (S)	35	47	37	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jörgen Fogelklou (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	57	52
Mats Pilhem (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	31	46	-	-	-	-	-
Ulf Kamne (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	29	39	-	-
Anna Johansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Daniel Bernmar (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32	30	47	43	-
Karin Pleijel (MP)	-	-	-	-	-	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	43
Axel Josefsson (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	36
Roger Andreasson (V)	41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vivi-Ann Nilsson (S)	-	-	30	27	-	-	-	28	29	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan-Åke Ryberg (V)	-	28	24	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Claes Westberg (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	50	-	-
Emmyly Bönfors (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	20	25	-
Ture Jacobsson (KD)	*	*	*	*	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eva Selin (C)	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jonas Attenius (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	-
Stina Svensson (FI)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	33	28	54*	-
Mikael Jansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	39	15	-	-	-	-	-	-
Eva Olofsson (V)	-	-	-	30	19	20	29	30	16	16	25	35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alvar Persson (C)	-	*	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arne Steen (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29	27	-	-	-	-	-
Solveig Lindström (S)	-	-	-	-	24	25	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lars Hansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	29	18	25	-	-	-	-	-	-	-	-	24	30	-	-	-
Erik Lithander (L)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Carina Liljesand (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	11	9	27	24	25	42	*	33	-	-	-	-	-	-	-	-
Elisabeth Lann (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	-
Ann-Marie Johansson (C)	-	-	-	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Marie Lindén (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	16	26	26	-	-	-	-	-	-	-	-
Anders Flanking (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lars Eklund (KD)	-	-	-	-	12	11	20	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Brännström (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabell 2 Populära och mindre populära Göteborgspolitiker, 1994–2019 (medeltal)

Politiker (parti)	Medeltal bland samtliga																							
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014	2016	2017	2018	2019
Göran Johansson (S)	+17	+24	+19	+14	+10	+9	+14	+16	+10	+8	+12	+19	+22	+19	+21	+18	-	-	-	-	-	-	-	-
Annelie Hulthén (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+11	+12	+13	+7	-2	-8	-	-	-
Johnny Magnusson (M)	-1	+4	+5	+7	+7	+5	+7	+5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+11	+6	+7	+5	+4	+3	-
David Lega (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ann-Sofie Hermansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+3	+2	-4
Frank Andersson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+4	+2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan Hallberg (M)	-	-	-	-	-	+3	+3	+4	+4	+5	+9	+6	+5	+8	+6	+9	-	-	-	-	-	-	-	-
Margita Björklund (L)	+3	+5	+8	+8	+8	+8	+9	+7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rune Zackrisson (L)	-2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jonas Ransgård (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+6	+3	+1	+1	0	-2	-	-
Martin Wannholt (D)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+7	+3	+2	-1
Kia Andreasson (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-1	+1	-3	-3	-2	-3	0	-4	-11	-16	-	-	-	-	-
Theo Papaioannou (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-2	0	-1	-	-	-	-
Helene Odenjung (L)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+4	+3	+6	+5	+4	+7	+5	+1	+5	+4	+4	+4	+4	+3
Claes Roxbergh (MP)	-1	-1	+0	-2	-0	-5	-4	-5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kerstin Svensson (S)	+1	+1	+5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jörgen Fogelklou (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-21	-16
Mats Pihlem (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-2	-3	-	-	-	-	-
Ulf Kamne (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-5	-6	-7	-
Anna Johansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Daniel Bernmar (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-4	-6	-4	-2
Karin Pleijel (MP)	-	-	-	-	-	-	-	+3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-2
Axel Josefsson (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-2
Roger Andreasson (V)	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vivi-Ann Nilsson (S)	-	-	-1	+0	-	-	-	+1	-2	-2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan-Åke Ryberg (V)	-	+2	-1	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Claes Westberg (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-1	-1	-	-
Emmyly Bönfors (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-2	-3	-3	-
Ture Jacobsson (KD)	-2	+0	+0	+1	+3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eva Selin (C)	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jonas Attenius (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Stina Svensson (FI)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-2	-4	-3	-2
Mikael Jansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-4	-13	-6	-	-	-	-	-	-
Eva Olofsson (V)	-	-	-	-	+2	+1	-2	+1	+3	+2	-1	+1	+4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alvar Persson (C)	-	-0	+2	-0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arne Steen (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-10	-6	-	-	-	-	-
Solveig Lindström (S)	-	-	-	-	-	-2	-1	+2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lars Hansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-11	-13	-	-
Erik Lithander (L)	-	-	-	-	-	-	-	+4	+1	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Carina Liljesand (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-1	+3	+2	+3	+5	+3	+4	-	-	-	-	-	-	-	-
Elisabeth Lann (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-3
Ann-Marie Johansson (C)	-	-	-	-	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Marie Lindén (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+0	+1	-1	-1	-	-	-	-	-	-	-	-
Anders Flanking (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+2	+2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lars Eklund (KD)	-	-	-	-	-1	-2	-1	-1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Brännström (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+2	-	-	-	-	-	-	-	-

Kommentar: Frågan lyder "Var skulle du personligen vilja placera några kommunala politiker i Göteborg på *nedanstående skala*?". Resultaten visar medeltalsvärden (gångar 10) på en gillar-ogillarskala med värden mellan -5 och +5. Egna partiets sympatisörer har precis som i tabell 1 definierats med hjälp av svaren på en fråga om bästa parti. En asterisk (*) indikerar för få svars personer.

Källa: De västsvenska SOM-undersökningarna 1994–2015 och SOM-undersökningen i Göteborg 2016–2010.

**Tabell 2 forts Populära och mindre populära Göteborgspolitiker, 1994–2019
(medeltal)**

Politiker (parti)	Medeltal bland egna partiets sympatisörer																							
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014	2016	2017	2018	2019
Göran Johansson (S)	+31	+36	+31	+27	+29	+27	+26	+27	+26	+25	+27	+29	+35	+31	+31	+32	-	-	-	-	-	-	-	-
Annelie Hulthén (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+18	+24	+28	+22	+11	+14	-	-	-	-
Johnny Magnusson (M)	+22	+24	+21	+20	+22	+21	+22	+20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
David Lega (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+26	+11	+28	+27	+26	+26	-
Ann-Sofie Hermansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+20	+21	+19	-
Frank Andersson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+12	+13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan Hallberg (M)	-	-	-	-	-	+16	+14	+21	+16	+18	+18	+18	+18	+20	+17	+19	-	-	-	-	-	-	-	-
Margita Björklund (L)	+9	+23	+24	+24	+24	+20	+17	+19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rune Zackrisson (L)	+11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jonas Ransgård (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+16	+16	+12	+15	+16	+16	-
Martin Wannholt (D)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+31	+29
Kia Andreasson (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	+16	+8	+5	+4	+8	*	+15	+8	+15	+8	-	-	-	-
Theo Papaioannou (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	*	+26	-	-	-
Helene Odenjung (L)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+10	+15	+20	+14	+11	+14	+17	+15	+17	+20	+19	+23	+21
Claes Roxbergh (MP)	+19	+11	+17	+19	+17	+13	+5	+8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kerstin Svensson (S)	+8	+10	+16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jörgen Fogelklou (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+21	+18
Mats Pilhem (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+24	+21	+17	-	-	-	-	-
Ulf Kamne (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+20	+18	+19	-
Anna Johansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Daniel Bernmar (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+21	+23	+30	+29
Karin Pleijel (MP)	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+20	-
Axel Josefsson (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+14
Roger Andreasson (V)	+23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vivi-Ann Nilsson (S)	-	-	+4	+10	-	-	-	+6	+5	+5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan-Åke Ryberg (V)	-	+3	+8	+12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Claes Westberg (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+16	+25	-	-
Emmyly Bönfors (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+16	+20	+19	-
Ture Jacobsson (KD)	*	*	*	*	+15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eva Selin (C)	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jonas Attenius (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+13	-
Stina Svensson (FI)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+27	+28	+40	+38*
Mikael Jansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	*	-	-	-	-	-	-
Eva Olofsson (V)	-	-	-	+4	+7	+4	+10	+15	*	+16	+8	+20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alvar Persson (C)	-	*	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arne Steen (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	+2	-	-	-	-
Solveig Lindström (S)	-	-	-	-	+6	+3	+7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lars Hansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+15	+6	-	-
Erik Lithander (L)	-	-	-	-	-	-	-	+3	+3	+11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Carina Lijjesand (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	-	-	-	-	-	-	-
Elisabeth Lann (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+10	-
Ann-Marie Johansson (C)	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Marie Lindén (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+9	*	*	*	-	-	-	-	-	-	-
Anders Flanking (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-
Lars Eklund (KD)	-	-	-	-	+2	+6	+1	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Brännström (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-

Svagast uppskattning 2019 återfinns för Sverigedemokraternas Jörgen Fogelklou. Hans resultat på -16 är en tangering av det göteborgska bottenrekordet när det gäller politikerpopularitet utanför Sverigedemokraterna. Det innehas sedan 2014 av Miljöpartiets Kia Andreasson. Det totala bottenrekordet innehas dock av Jörgen Fogelklou och sattes i SOM-undersökningen 2018 med uppskattningen -21, detta trots att 2018 var ett valår då politiker och politiska institutioner generellt brukar skattas något högre av medborgarna (jfr Holmberg & Weibull, 2019).

Intrycket att 2019 års ledande lokalpolitiker i de flesta fall inte är särskilt populära bland väljarna äger en historisk riktighet. Genomsnittligt sett är dagens uppsättning ledande Göteborgspolitiker de *minst* populära som hittills har mätts ett år efter ett val i någon av SOM-institutets undersökningar. Snittpopulariteten år 2019 är -3. Motsvarande resultat har tidigare varit: 1995 +4, 1999 +4, 2003 +3, 2007 +5, 2011 +3, och 2016 +-0 (någon mätning gjordes inte 2015). Ledande Göteborgspolitiker har inte bara blivit mindre kända. De har också blivit mindre uppskattade. Det är knappast något bra betyg för politiken i Göteborg.

Hypotesprövning 1 – ökande kännedom över tid

Resultaten visar att teorin om social inlärning fungerar. Kännedomen om enskilda politiker ökar med exponering över tid. I vårt test baserat på fjorton göteborgska lokalpolitiker under perioden 1994–2019 visar utfallet mycket klart att kännedomen växer över tid, mest så bland politikernas egna väljare som de rimligtvis är mest exponerade för. Slutsatsen stärks av att motsvarande prövning bland ledande regionpolitiker i Skåne och i Västra Götaland ger samma resultat: politikernas kännedom ökar över tid vart efter att de tjänstgör som folkvalda (Holmberg, 2017).

Tabell 3 Lokala Göteborgspolitiker – ökad kännedom men inte ökad popularitet över tid, 1994–2019 (medeltal)

	Samtliga svarande	Egna partiets sympatisörer
Kännedom	+6	+10
Popularitet	-2	+1

Kommentar: Se tabell 1 och tabell 2 för frågeformulering. Resultaten visar genomsnittsförändringar i kännedom och popularitet för ett urval lokala kommunalpolitiker i Göteborg åren 1994-2019. Förändringarna kan i båda fallen variera mellan -100 och +100. Endast politiker som deltagit i minst fem undersökningar ingår i analysen, sammanlagt 14 personer. För varje politiker jämförs medeltal för de två första mätningarna med medeltal för de två senaste.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 1994–2015 och SOM-undersökningen i Göteborg 2016–2019.

Hypotesprövning 2 – ökande uppskattning över tid

Önskehypotesen att politiker över tid skulle bli mer uppskattade av väljarna – speciellt bland egna väljare – får däremot inget, eller med en vällovlig tolkning, ett mycket svagt stöd i prövningen baserad på den lokala SOM-undersökningen i Göteborg. Samma utfall blir det i de regionala SOM-undersökningar som gjorts i Västra Götaland och Skåne. I testet med Göteborgspolitikerna minskar populariteten över tid bland samtliga svarande med i genomsnitt -2 enheter (se tabell 3). Politikerna blir alltså mindre populära vart efter att de blir mer kända och omvalda. Inga dramatiska tapp, men dock tapp. Bland de egna väljarna ser resultaten något bättre ut, åtminstone syns inga genomsnittliga nedgångar i popularitet, istället en svag genomsnittlig uppgång med +1 enhet. Här får med andra ord vår önskehypotes ett visst om än mycket svagt stöd.

När det gäller det negativa utfallet bland samtliga väljare bör det kanske föranleda en nyansering av den normativa önskehypotesen. I en demokrati med flera partier bör vi måhända inte önska oss att anhängare till motståndarpartier skall visa ökad uppskattning för alla politiker över tid. Med tanke på att partierna skall erbjuda åtskilda alternativ att rösta på, är det möjligtvis mer önskvärt att väljare ökar sitt gillande av det egna partiets företrädare samtidigt som gillandet av motståndarpartiers politiker förblir opåverkat eller minskar. Med en dylik omformulering blir det negativa utfallet bland samtliga svarande i göteborgstestet mindre överraskande och till och med demokratiskt förväntat och önskvärt. Demokratiska väljare kan inte, och bör inte, förväntas bli mer uppskattade till alla politiker vart efter de tjänstgör år ut och år in. Uppskattningen skall främst komma de politiker till del som för en politik som väljarna sympatiserar med.

Känn sorg för Göteborg

Nuvarande uppsättning ledande kommunpolitiker i Göteborg är de genomsnittligt sett minst uppskattade vi mätt i SOM-undersökningarnas historia. Snittpopulariteten 2019 är övervägande negativ. Endast två politiker kan uppvisa resultat som tar sig strax över på plussidan – Helene Odenjung (L) och Jonas Attenius (S).

Prövningen av den sociala inlärningsteorins förutsägelse att kännedom ökar med exponering över tid har gett oss ett positivt utfall – Göteborgspolitikerna blir mer kända vart efter de jobbar på som förtroendevalda. Det resultatet är dock något dystert med tanke på att Göteborgspolitikerna samtidigt som de blir mer välkända också blir mindre populära.

Medborgarna i Göteborg är uppenbarligen krävande sett till sina bedömningar av förtroendevalda, kanske till och med otacksamma. Det ska faen vara göteborgsk kommunpolitiker.

Referenser

- Bandura, Albert (1977). *Social Learning Theory*. New York: General Learning Press.
- Campbell, Bruce A. (1979). Theory building in political socialization. Explorations of political trust and social learning theory. *American Politics Research* 7(4), 395–419.
- Holmberg, Sören (2016). Vi vill ha kända och populära politiker. I Niklas Haring & Annika Bergström (red) *Hållbarhetens horisont*. Göteborg; SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Holmberg, Sören (2017). Göteborgska lokalpolitiker – mer kända över tid men inte mer uppskattade. I Ulrika Andersson & Annika Bergström (red) *En brokig gemenskap*. Göteborg; SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Holmberg, Sören & Weibull, Lennart (2019). Den positiva valårseffekten finns även 2018. I Ulrika Andersson, Björn Rönnerstrand, Patrik Öhberg & Annika Bergström (red) *Storm och stiltje*. Göteborg; SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Oscarsson, Henrik & Holmberg, Sören (2016). *Svenska väljare*. Stockholm: Wolters Kluwer.